

پهيامی ئاگایي

د. عومهر عهلی

۲۰۱۸

ترس و ئومىد پهيامى ئاگايى

د. عومەر عەلى

۲۰۱۸

ترس و ئومید. په یامی ناگایی

عومهر عهلی

دیزاینی ناوه وهو بهرگ: توانا ئهحمهد

چاپخانه:

تیراژ:

نرخ:

ژماره (ای سالی) ای
له بهر یوه به رایه تی گشتی کتبخانه گشتیه کانی پیدراوه

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

به رکول:

لههه رجیگه یه کی ئەم دونیایه دا بژین و له ژیر سایه ی هه ر دین و ئایدو لۆژیایه کدا بین، ده بیټ کۆمه لیک کار هه یه پابه ند بین پیه ی، گه رنا توشی سزای یاسایی ده بین گه ر بیټ و پابه ند نه بین پیه ی و پشتگوویی بیه ی و لیه ی لا ده ی، ئیتر نه و جیگه ی لیه ی ده ژین یاسایه کی ئیسلامی بیټ وه یان به پیچه وانه وه، هه تا نه و که سانه ش که له شاخه کان ده ژین و مالیش نه بوون هه ر یاساو ریسه ی خویان هه یه و سه ر پیچکه رانی توشی سزا ده بنه وه، بو په ی ره ی کردنی نه و یاسایانه ی له سه ر نه رزدا هه یه ده بینین کۆمه لیک ریگه ده گیرینه به رو خه لکانی لیه ی ئاگادار ده که ن له ریگه ی جیاوازه وه، خه لکانیش ده بیټ میشکی خویانی بو بکه نه وه و لیه ی ته بگه ن چونکه له کردنی کاریکی نایاسایدا زۆر جار نازانم ناخوات و سزیمان به سه ردا ده سه پینریت، به هاو لاتیان ده وتریت چی چاکه و چی خراپه نه گه ر که سیك کاری یاسایی

بكات بېوهی و سه لاهمت ده ژی و توشی سزاش نابیت، كه وا بوو بو
ئهم مه بهسته دوو ریگه ی گرنګ ده خریته بهردهم هاو لاتیان یه كه م
سه لاهمتی و خوشگوزهرانی گهر بیت و سه ریچیمان نه كرد وه دووه م
سزا بو نه كه رانی تاوانباران، ئه و ریگه یانه له دینی خوی گه و ردها
هاتوووه و فیرمان ده كات كه له دونیادا چی بكه یین و چی نه كه یین وه
ئهمه لی خوشگوزهرانی شی پیداوین و گهر سه ریچیمان نه كرد وه
دهشمان ترسینئ گهر بیت و سه ریچیمان كرد، كه واته به كورتی و به
كوردی رینمونیه دینیه كان له دوو شت به دهر نی یه:
یه كه م: ترسان له خوی گه و ره.

دووهم: ئومید به خشین.

هه ردوو كاره كه گرنګیه کی یه كجاری له سه ر ژیانی ئاده میزاددا هه یه و
به هو بانه وه كاره كان ریك ده خریت، چونكه سروشتی مرؤقه كان وه هایه
زور جار تا نه ترسیت له كاره كه ناگه ریته وه جا ئیتر ترسه كه به كوشتن
بیت وه یان به زیندانی بیت وه یان به غه رامه كردن بیت ... هتد، بو نمونه
له به ریتانیا ده و تریت ئه گهر كه سیك موبایلېك بدزیت ٤ سال زیندان
ده كریت، وه گهر ترسی زیندانیه كه نه بیت كه سانېك هه ن به لایانه وه زور
ئاساییه به رده وام خه رېکی دزی كردن بن، له ئیسلامدا ئه گهر كه سیك
دزی بكات دهستی ده پریت وه گهر له ترسی ده ستبرینه كه نه بیت ئه وا
مال و سامانی خه لگی ده كه ویته خه ته ره وه وه هر كه س بوخوی دزی
ده كات، به لام له ترسی ئه و سزا ده بینی خه لك ناو پریت دزی بكات
چونكه گومانی له وه نی یه كه دزی كرد وهك وایه خوی دهستی خوی
بپریت، ئه و كات ده بینی به هوئ ئه و ترسه وه دزی ناكات وه له به رانه بر
ئه وه شدا توشی نه سزای دونیای ده بیت وه به هه شتیش مسوگه ر ده كات

په یامی ئاگایی

که که سیکی ده ستپاکه، وه مائی خه لکیش سه لامهت ده بیټ، هه شه چاو قایمه و گوئی له ترسی دونیای نی یه و فیّل و فری زوره ده لئی به جوړیك خراپه ده که م کهس پیّم نه زانی به لام نه وه لای مه علومه که نه گهر له دونیاشدا پییان نه زانی نه وه له دواروژدا سزاکه ی گه وره تره، ههر بویه زوریك له و که سانه ی که له حکومت ته یه که له دوا ی به که کانی ئیسلامیدا کاتیك خراپه یه کیان ده کردوو کهس پیی نه ده زانین له ترسی سزای دوا رۆژ ده چوون بۆلای دهسته لاتداران و خویمان کاره که ی خویمان که شف ده کرد چونکه نه وه له ناخیاندا چه سپیوه که نه گهر له م دنیا به سه رتا چوو له دواروژدا به سه رتا ناچیت، سزای دونیای له ناخیرهت باشته، ههر بویه نه و نافرته ی که زینای کرد له سه رده می پیغه مبه ردا درودی خوای لی بیټ خوی به قاچی خوی رۆشت بۆلای پیغه مبه روو پیی ووت نه ی پیغه مبه ری خوای زینام کردوو، پیغه مبه ریش درودی خوای لی بیټ پیی فهرموو له وانه یه ماچت کرد بیټ، نه ویش ووتی نه خیر زینام کردوو وه هه تا له و زینایه ش دوو گیان بووم وه ده مه ویت ره جمم بکه ن بۆ نه وه ی له تاوانه که م پاک بمه وه، پیغه مبه ر درودی خوای لی بیټ پیی فهرموو ده برۆره وه تا حمله کهت داده نیټ، چونکه ناتوانن ره جمی بکه ن و مندالیکی بی تاوان له سکیدا بکوژن، دواتر نافرته ته که رۆشته وه، کاتیك که منداله که ی بوو هاته وه بۆلای پیغه مبه ر درودی خوای لی بیټ و پیی فهرموو نه وه منداله که م بوو ده ی ئیتر ره جمم که ن، پیغه مبه ر درودی خوای لی بیټ پیی فهرموو برۆره وه منداله کهت گه وره بکه تا وای لی بیټ پتویستی به شیر ی تۆ نه مینیت و خوی بتوانیت نان بخوا چونکه نه و منداله مافی له سه ر دایکی هه یه، نافرته ته که رۆشته وه و کاتیك هاته وه نانیک ی ره قی دابوو به ده ست

مندالّه که وه و مندالّه که ش ده یخوارد وه نیشانی پیغه مبه ر درودی خوای لی بیت داو ووتی ئه ی پیغه مبه ری خوا ئه وه تا منالّه که نانی رهق ده خوا ئه وسا پیغه مبه ر ئه مری کرد که ره جمی بکن، خو پیغه مبه ر درودی خوای لی بیت مه وعیدی له ئافره ته که وه رنه گرت، ناونیشانی شی لی وه رنه گرت که سیکی نه کرد به حه رس به سه ریه وه نه یکرده زیندان تاکاتی ره جم کردنه که ی خوئی به قاچی خوئی هه موو جاریک ده هاته وه بوّ لای، هه تا پیغه مبه ر درودی خوای لی بیت له سه ره تاوه پیی فه رموو له وانیه ماچت کرد بیت بوّ ئه وه ی ئه گه ر دوود لیه کی هه یه په شیمان ببیته وه به لام ترسی ناگری دوزه خ وای له و ئافره ته ده کرد که ئه وه نده پیدا گر بیت و خوئی هه موو جاریک بوّ لای پیغه مبه ر بگه ریته وه.

نازیزانی من با ئیمه ش ترسی خوای په روه ردگار بکه یین به بنه مایه ک بوّ سه رکه و تنمان له کاره کانماندا، وه با ئه مه لی خووشی ژیانی دونیاو به هه شتی پان و به رینی بکه یینه هانده ریگ له خوّ مان به دوور بگرین له خراپه کاری.

ئهم دونیا له ژیر دهستی پیغه مبه راندا چاک ده کراو وه هه ردوو ئومیدی خووشی و وه ترسمان بوّ روونکراوه ته وه که خراپه کاری نه که یین وه ک خوای گه وره ده فه رموی:

(وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا ۖ إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِّنَ الْمُحْسِنِينَ) ۵۶ الاعراف

(خه لکینه) فه ساد و گوناوه و تاوان ئه نجام مه دهن له زه ویدا دوا ی ئه وه ی چاکه کاری ی ره نگی گرتوووه (خه لکی خه ریکن خووی پیوه ده گرن)، به رده وام هاناو هاوار بوّ خوا به رن له ترسی سزای دوزه خ و به ئومیدی به ده سه ته ییانی به هه شت، به راستی ره حمه تی خوا نزیکه له چاکه کاران

و چاکه خوازانه وه.

[تَتَجَافَى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ] السجدة ١٦

(ئهو ئیمانداره به خته وه رانه) نیوانیان خوش نیه له گهل راکشان له جیگه و ریگه و ریگه ی گهرم و نه رما (واته به نویژو خواپه رستی به شیکی شه و ده به نه سهر)، هه همیشه نزاو پارانه وه یان روو به په روه ردگاریانه له خه شم و قین و دۆزه خی ده ترسن، ئاواتی ره زامه ندی و به هه شتیان هه یه و له و رزق و رۆزی و توانایی و زانیاریه ی پیمان به خشیوون ده به خشن.

[الَّذِي يَرِيكُمْ الْبُرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيَنْشِئُ السَّحَابَ الثَّقَالَ]

الرعد ١٢

خوا ئهو زاته یه که هه و ره بروسکه تان نیشان ده دات، هاوړی له گهل ترسدا (به هو ی رووناکی به هیزو دهنگی سامناکی، که ده وریان هه یه له به پیژ کردنی خاکی زهوی و ته قاندنه وهی تووه کاند) هه روه ها ئومید و هیوا به خشیشه (به سالیکی پر به ره که ت)، هه ر ئهو زاته هه وری قورس و سه نگی و ئاودار به دی ده هیئیت.

رینمونی کردنی ئاینی پیروزی ئیسلام گشتگیرو به فراوانه بو چوئیتی کاره کانمان له دنیادا و وه به ستنه وهی به خوشبه ختی هه ردوو دنیواوه، چونکه له سه ره نجامی وه رگرتنی ئهو رینمویانه یه که ده بیته مایه ی ئه وهی توشی کیشه نه بین له دنیادا و وه هه ر ئه وه شه که ده بیته مایه ی ئه وهی سه رکه و تنی خوا ی به ده ست بهینین.

ئه گه ر ترسی خوا ی په روه ردگار له ناخماندا بچینین ئه وکات فیل و فرت ناکه ین بو چل په نجا پاوه ندی دنیایی با حکومه تیش نه زانی و پاره که خوشی بیته سه ر حسابیه که مان، کومه لیک دیارده هه یه به راستی زور

قېزەونن و هيچ بنه مايه كى شه رعيان نى يه با خويمان نه بينه قازى به سەر خويمان هوه و ئينشورانسى سه يارهت هه يه به درووه ده عام مه كه، هيچت پى نه هاتووه به درووه خووت مه كه مردوو بو ۱۰۰۰ پاره ندى دونيائى با كويمانيا كهش نه زانيت پيت و پاره كهش وه رگريت به لام وه لامت چى يه لاي خواي پهروه دگار كه به پاره ي حه رام ژيان به سەر ده به يت، له خواترسان فيرى فيل و فرو دزى جوراو جورمان ناكات، دوو سى خانوو بو خووت و خيزان و منداله كانت وه مره گره له يه كيكيان دابنيشيت و ئهوانى تر به يت به كرى، ژنه كانتان تلاق مه دن به درووه لاي حكوومهت بو هه نديك ده سكه وتى دونيائى، هه ر يه كيك له ئيمه كه هاتوو ينه ته ئه م وولاته وولاته كه نه هاتووه به شوپنمانداو له به ر خاترى ئه وان هاتبين، كه و ابوو ئه و قسه و قسه لوكانه بيانوو نين بو كردنى كارى خراپه و فيل و فرو به نك برين، هه ر كهس سه ياره ي هه بيت ئه بيت پاره ي زه مانهت بدات ئه وه بو هه موو كه سيكه به بي جياوازي ئيتر بو ده يكه يت به منهت به سەر كويمانيا كه وه بيانوو بو خووت ده دوزيته وه بو ئه وه ي دزى بكه يت، بو ده يكه يت به بيانوو بو ئه وه ي پاره ي حه رام به ده ست به ينى، نازيزه كانم خواردنى حه رام مه خوون به بيانوو ي هه ر زانى و نه بوونى ئه گه ر له خوا ده ترسن مه هيطن خواردنى حه رام بچيته گيانتانه وه، به يانيان نويژه كانتان له ده ست مه دن به بيانوو ي ناره حه تى من سويندتان ده دم به خواي گه و ره ئه گه ر هه ر يه كيك له ئيوه مه وعيدى ته ياره ي هه بوو له مه تار كه ي ده روا ت؟ ئه گه ر يه كيك مه وعيدى جو ب سه نته رى هه بوو كه ي ده روا ت؟ ئه گه ر كه سيك سه به ينان زوو كاره كه ي ده ست پى بكات كه ي ده روا ت؟ بيگومان پيش وه خت ناماده باشى بو ده كه ن و پيش وه خت ده روون، ئه ي مه وعيدى

پهيامی ئاگایی

خوای گرنگه یان مهوعیدی دونیای؟! زۆرکەس گلە ی دە کات و دە لئی نوێژی به یانیان نارهحه ته ناتوانم بیکەم له کاتی کدا هه موو چەند دهقیقه یه ک کاتمان لئ ده گریت، به لام زۆرکەس له ئیمه زۆر جار کارمان کردوو هه م وولاته دا پێش نوێژی به یانی دهستی پئ کردوو هه به رده وام تا خۆرکه و نیش بریکیشی تیدا نه بووه، به ریزه کانی ئیمه با ئیمه واقعی بین و فرۆفیلی شهیتان له خوا ترسانمان له بیر نه باته وه با ئه و خۆشی و ناز و نیعمه تانه ی دوا رۆژمان له بیر نه باته وه، ئیمه له هه موو هه بینه کاندایه سه ره تایی ووتاره که دا یه که م ئایه ت که ده یخوینینه وه له کۆتایه که یدا ده فه رموی *إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَیْكُمْ رَقِیبًا*، خوای گه و ره چاودیر هه سه ره مانه وه، بو له کامیره ی دونیای ده ترسین له بهر سی پۆبنت و ٦٠ پاوه ند بو له کامیره ی خوای نه ترسین، به ریزان به خوا هه موو ئه م خۆشی و له زه ته ی دنیا هه مووی ده روات و رۆژیک دیت به رانه بهر خوای گه و ره ده بینه وه و پینس به پینس حسابمان له گه لدا ده کات وه لامت چی یه بو ئه و پارانه ی که به فرت و فیل و درۆ به ده ستت هیناوه؟ وه لامت چی یه بو ئه وه ی نوێژی به یانیت له ده ست ده ده ییت و یه ک ده قه له کاره که ت دا وانا که ویت؟ وه لامت چی یه بو ئه وه ی له غرامه ی دونیای ده ترسیت و گویت له غرامه ی خوای نی یه؟ با ئه و دوو خه سلته ته له ژبانی خۆماندا پیاده بکه ییت که له ئایه ته کاندایه بۆمان ده رکه وت که ترسانه له خوای گه و ره و ئومیده پیی، وه ئه وسا سه راپای ژبانمان له دنیادا خۆش ده بییت و له دوا رۆژیشدا براوه یین.

نیشانه‌کانی ترسان له خوای گه‌وره

۱- نیشانه‌ی له خواترسان ئه‌وه‌یه که گوپ‌رایه‌لی بکه‌ین و کاره‌کانمان هاوتای به‌نامه‌که‌ی بی‌ت.

له خواترسان هه‌ر ئه‌وه‌ی یه‌ به‌ده‌م بووتریت له‌ خوا‌ده‌ترسم و شه‌و له‌ باره‌کاندا بکه‌یته‌وه‌و له‌ گه‌ل گیل فریندا بزیت.

۲- له‌ خوا‌ترسان ئه‌وه‌یه له‌ به‌رخوای گه‌وره‌ بگرین بو‌ ئه‌و تاوانانه‌ی تا ئیسته‌ کردوو‌مانن و په‌شیمان ببینه‌وه‌ لییان.

۳- له‌ خواترسان و ئومید بوون پی‌ی ئه‌وه‌یه به‌ گورو تینه‌وه‌ گوپ‌رایه‌لی قورئانه‌که‌ی بین،

عه‌بدو‌لای کوری موباره‌ک ده‌فه‌رموی: لو‌ أن رجلا وقف علی باب المسجد ونادی لیخرج شر الناس لما سبقني إليه إلا رجل أوتي أكثر مني قوة أو سمعا نایه‌ ئه‌مه‌ به‌ لگه‌یه‌ که‌ی باش نی یه‌ بو‌ئیمه‌ که‌ بیانوو بو‌ چاکی و پاکی خو‌مان به‌ینینه‌وه‌.

ئازیزه‌کانم ده‌زانی بو‌چی سه‌حابی پیغه‌مبه‌رو پیاوچا‌کانی پیش ئیمه‌ ئه‌وه‌نده‌ له‌ خواترسان و ئومیدیان پی‌ی هه‌بووه‌ له‌ به‌ر چه‌ند هۆیه‌ک.

۱- ناسینی خوای گه‌وره‌ به‌ ناسینیک که‌ شایه‌نی خو‌ی بی‌ت، ئیبن قه‌یم ره‌حمه‌تی خوای لی‌ بی‌ت ده‌فه‌رموی (من عرف ربه‌ أحبه‌) ئه‌وه‌ی خوای گه‌وره‌ بناسیت خو‌شی ده‌و‌یت.

۲- خو‌شه‌ویستی خوای گه‌وره‌، زۆر جار که‌سانیک ترس کاریان لی‌ ناکات به‌ لام خو‌شه‌ویستی کاریگه‌ری له‌ سه‌ری ده‌بی‌ت و ده‌بی‌ته‌ هۆی دوور که‌ و‌تنه‌وه‌ی له‌ خراپه‌و خراپه‌کاری، جا ئیمه‌ وه‌ک چۆن له‌ خوا ده‌ترسین ده‌بی‌ت خو‌شیشمان بو‌یت، به‌ پیچه‌وانه‌ی شته‌کانی دونیاوه‌

په یامی ئاگایی

کاتیک له شتیک ده ترسین دوور ده که وینه وه لئی و رقمان لئی ده بیت به لام خو شه ویستی خوای گه وره و ترسان لئی ده بیت نزیکمان بکاته وه لئی. یانی هه تا لئی بترسیت ده بیت زیاتر لئی نزیک بیته وه، هه تا خو شیشت بویت هه ر ده بیت لئی نزیک بیته وه.

۳- ناسینی خوای گه وره و به شیوه یه کی یه قین وه ک چو ن پیغه مبه ر درودی خوای لئی بیت به هاوړییه کی فه رموو [کیف أصبحت؟ فیقول: أصبحت مؤمناً حقاً، فيقول المصطفى وما حقيحة امانك: فيقول أصبحت أرى عرش ربي بارزاً، و أصبحت أرى أهل الجنة وهم يتزاورون، وأهل النار وهم يتعاونون فقال صلى الله عليه وسلم: عرفت فالزم]

ئه وه ناسینی خوای گه وره و دهسته لاتیه تی ئیمه زوړجار باس له به نامه ی خواو چو نیتی کارمان و سزاو پاداشتی دواړوژ ده که ی ن زوړکه س وه ک خه بالیک بو ی ده روانی و ده زانی ئه مه خه ونه نه ک حه قیقه ت. له خواترسان و ئومیډ بوون پیی سودیکی یه کجاری هه یه له دنیاو دواړوژیشدا له و سودانه ی که له دنیا دا هه یه تی.

۱- زیاتر دامه زراومان ده کات له سه ر زه ویدا.

۲- واما ن لئی ده کات کرده وه ی چاکه زیاتر بکه ی ن به بی منه ت خسته ن سه ر به رانه ر وه ک خوای گه وره ده فه رموی [إِنَّمَا نُنْعَمُكُمْ لَوْجَه اللّٰه لَّا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكُورًا* إِنَّا نَخَافُ مِنْ رَبَّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَمْطَرِيرًا]

الإنسان ۹-۱۰

ترسان له خوای گه و ره و به ره مه گانی له رۆژی دوایدا

۱- هۆکارێکه بو ئه وهی له ژیر سیبهری عهرشی خوای پهروه رداگاردا
هه شر بکریین.

۲- ترسان له خوای گه و ره هۆکارێکه بو لیخۆشبوونی خوای گه و ره.

۳- ترسان له خوای گه و ره رێگه یه که بو به هه شت.

۴- ترسان له خوای گه و ره له دنیادا ده بیته هۆی نه ترسانی له رۆژی
دوایدا، چونکه دووترس له یه ک کاتدا کۆ نابیتته وه، ئه گه ر له دنیادا لێی
بترسیت له دوا رۆژدا لێی ناترسیت چونکه به خته وه ریت به لام ئه گه ر
له دنیادا لێی نه ترسابیت ئه و له دوا رۆژدا لێی ده ترسیت و باجه که ی
ده بیته ده یته.

۵- ترسان له خوای گه و ره هۆکارێکه بو به دوورکه و تنه وه مان له خراپه.

داواکارم له خوای گه و ره خوشه و یستی خۆی بخاته دلمانه وه.

خوایه گیان ترسی خۆتمان له دلدا زیاتر بچینت.

خوایه گیان بیکه یته به مایه ی به دوورکه و تنه وه مان له خراپه و
خراپه کاری.

پېرست

- ٣-----به ركول
- ٤-----يه كه م: ترسان له خواي گه وره
- ٤-----دوو هه م: ئوميد به خشين
- ١٠-----نیشانه كاني ترسان له خواي گه وره
- ١٢-----ترسان له خواي گه وره و به ره مه كاني له روژي دوايدا

لهه رجیگه یه کی ئەم دونیا یه دا
بژین و له ژیر سایه ی هه ر دین
و ئایدۆ لۆژیا یه کدا بین، ده بیته
کۆمه لێک کار هه یه پابه ند بین
پێوه ی، گه رنا توشی سزای یاسایی
ده بین گه ر بیته و پابه ند نه بین
پێوه ی و پشتگو یی بخره ی و
لیی لا بده ی، نیتر نه و جیگه ی
لیی ده ژین یاسایه کی ئیسلامی
بیته وه یان به پێچه وانه وه، هه تا
نه و که سانه ش که له شاخه کان
ده ژین و ماییش نه بوون هه ر
یاسا و رێسای خۆیان هه یه و
سه رپێچکه رانی توشی سزا
ده بنه وه

په یامی ناگایی

د. عومه ر عه لی

۲۰۱۸

